

IN SPELEN OP LEERSTIJLVERSCHILLEN

● ● ● Wat?

Elke leerling heeft een persoonlijke leerstijl, een voorkeur voor de manier waarop hij omgaat met leerstof en leeractiviteiten. De manier waarop jij lesgeeft is vaak een afgeleide van de manier waarop je zelf graag leert. Wanneer jouw onderwijsstijl niet overeenkomt met de leerstijl van – een deel van – je leerlingen, leren die leerlingen waarschijnlijk minder goed. Door rekening te houden met de verschillen in leerstijlen in je klas, kun je meer leerlingen meer laten leren. Inspelen op leerstijlverschillen komt trouwens alle leerlingen ten goede, ook de leerling die zich bij jouw onderwijsstijl wel als een vis in het water voelt.

● ● ● Waarom?

De bekendste en wellicht voor het onderwijs meest bruikbare indeling van leerstijlen is die van de Amerikaanse psycholoog David Kolb. Hij onderscheidt vier soorten leerstijlen: die van de doener/ondernemer, de dromer/observeerder, de denker/theoreticus en de toepasser/beslissers. Volgens Kolb hebben de meeste mensen een voorkeur voor een van die vier manieren van leren. Daar beginnen ze het liefst mee en besteden ze het meeste tijd aan.

De ondernemer gaat graag meteen aan de slag met een praktische opdracht. Hij houdt van experimenten zoals het maken van een ontwerp of een rol opnemen in een rollenspel. De observeerder kijkt bij voorkeur eerst hoe andere mensen dingen doen. Hij hoort graag verschillende visies op een probleem. De denker wordt graag intellectueel uitgedaagd: wat is het verband met de leerstof die hij al kent? De toepasser wil vooral het praktische nut begrijpen van de leerstof. Hij voert graag aan de hand van een stappenplan een opdracht uit.

De ene leerstijl is niet beter dan de andere. Wel is de ene stijl in bepaalde situaties effectiever dan de andere. De ene leerling voelt zich het best bij een klassikale uitleg door de leerkracht, de andere komt beter tot zijn recht in een praktijkopdracht. Sommige leerlingen hebben graag dat de leerkracht iets voordoet, anderen kunnen niet wachten tot ze het zelf mogen uitproberen.

Wil je alle leerlingen dezelfde kansen bieden, dan zorg je er dus het best voor dat elke manier van leren aan bod komt in je les: concreet ervaren, observeren en reflecteren, observaties en reflecties integreren in een theoretisch kader en experimenteren en toepassen. Al die handelingen zijn overigens nodig om effectief te leren. Samen vormen ze de verschillende fases in een leerproces die als je ze alle vier doorloopt, zorgen voor diepgaande leereffecten. Elke leerling moet daarom ook aandacht besteden aan de leeractiviteiten waar hij zich minder goed bij thuis voelt. Variatie in je onderwijsstijl komt dus het leerproces van alle leerlingen ten goede.

● ● ● Hoe?

Een goed begin is je te verdiepen in de leerstijl van je leerlingen. Je kunt dat doen door ze te observeren aan de hand van het overzicht van leerstijlen dat je vindt in de handleiding [Onderwijzen in het bed van Procrustes? Werken met gender en andere verschillen in de klas](#), uitgegeven door de Dienst Beroepsopleiding. Hoe leren je leerlingen graag? Welke hulp hebben ze daarbij van jou nodig? Voor welke leerhandelingen hebben ze extra stimulans nodig? Let er wel op dat je de leerlingen niet in één hokje plaatst. Als een leerling een voorkeur heeft voor doe-opdrachten, dan wil dat nog niet zeggen dat hij niet in staat is om abstract te denken.

Nog beter is het om je leerlingen de leerstijltest van het Venusproject te laten uitvoeren. Niet alleen krijg jij dan een beeld van hun leerstijl, maar ook de leerlingen zelf worden zich bewust van hoe ze leren én hoe ze nog beter zouden kunnen leren. Op de website <http://www.ohmygods.be/> vind je een interactieve test die speciaal is toegesneden op leerlingen uit het secundair onderwijs. Elke leerling kan zijn individuele resultaat bekijken en krijgt een advies op maat. De leerkracht kan een overzicht van het resultaat van de hele klas genereren.

Sta dan eens stil bij je onderwijsstijl. Komen alle leerstijlen bij jou aan hun trekken? Een handig hulpmiddel is de onderwijsstijltest van het Venusproject die je vindt in bovengenoemde handleiding. Je kunt de resultaten van de klas dan koppelen aan je eigen scores.

Bereid je een les of lessenreeks voor, ga dan na of alle leerhandelingen wel aan bod komen in je lesopzet. Je kunt [de leercirkel van Kolb](#) als geheugensteuntje gebruiken. Deze cirkel brengt de vier fases van het leerproces als een doorlopende cyclus in beeld. De volgorde waarin de verschillende fases verlopen is niet zo belangrijk, wel moeten alle vier handelingen worden doorlopen. Ook hoef je niet steeds met dezelfde fase te beginnen. Elk probleem vraagt immers om een eigen aanpak en voor elke lessituatie is de beginsituatie van de leerlingen anders.

Hebben je leerlingen zelf ervaringen die van belang zijn voor het lesonderwerp, start dan met een reflectie daarop. Is het onderwerp hen volslagen vreemd, bied ze dan een ervaring of herkenbare situatie aan waarover ze kunnen nadenken. Zorg ervoor dat ze hun ideeën kunnen kaderen binnen de overige leerstof. Verdiep de lesinhoud altijd door die actief te laten toepassen. Zijn de leerlingen toe aan een stage of een eindopdracht, geef dan na afloop voldoende ruimte aan reflectie en veralgemening van nieuwe ervaringen. Laat je de leerlingen proefjes uitvoeren, werk dan niet altijd met een vast protocol. Bied ruimte om de leerlingen zelf uit te laten denken hoe ze een experiment kunnen opzetten.

● ● ● Voorbeelden

- Een les over feedback start met een reflectie op de eigen ervaringen door de leerlingen. Die reflecties veralgemenen ze in een checklist voor het geven en ontvangen van feedback. (Zie bronnenboekjes [Tops & flops?! Feedback geven en ontvangen](#)).
- In een les over de eerste wet van Newton en in een les over het weer denken de leerlingen zelf uit hoe ze respectievelijk de gang van zaken bij een auto-ongeluk en het proces van wolkenvorming in een experiment kunnen bestuderen. (Zie bronnenboeklessen [Stilstaan of Bewegen. De eerste wet van Newton](#) en [Staren naar het zwerk. Over wolken en het weer herkennen](#))
- Bovengenoemde handleiding van het Venusproject geeft tal van suggesties voor werkvormen die je in de verschillende leerfasen kunt hanteren.